

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/2/2020
Identifikačné číslo spisu: 7015201216
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7015201216.6

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: W. W., bytom W.I. XX, XXX XX N., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 01.06.2015 o invalidnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Sd/61/2015-265 zo dňa 29.11.2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Sd/61/2015-265 zo dňa 29.11.2019 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č. k. 1Sd/61/2015-265 zo dňa 29.11.2019 potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 01.06.2015, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 a § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), lebo pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že navrhovateľka o invalidný dôchodok žiadala dňa 06.05.2015. Jej zdravotný stav bol posudzovaný posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pracovisko Košice aj posudkovým lekárom ústredia dňa 06.05.2015, 14.08.2015, 22.10.2015, v ktorom zhodne určili za rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľky chorobu podporného a pohybového aparátu v zmysle kapitoly XV, oddiel E, položka 3, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z., kde je percentuálne rozpätie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 20 % až 35 % a stanovil jej mieru poklesu v hornej hranici 35 %. Postihnutie vyplývajúce z ostatných chorobných zmien označili za posudkovo menej významné a neodôvodňujúce vyššie percento miery poklesu. Navrhovateľka na pojednávaní krajského súdu dňa 07.10.2016 predložila novšie odborné výsledky lekárskeho vyšetrení, ku

ktorým bol z podnetu súdu dňa 05.05.2017 vypracovaný odborný posudok o jej zdravotnom stave. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie boli naďalej stanovené chronické recidivujúce bolesti bez známk koreňového poškodenia, ktoré sú zaradené do kapitoly XV, oddiel E, položka 3, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. a navrhovateľke bola určená miera poklesu 35 %. Krajský súd na základe zisteného skutkového stavu o jej zdravotnom stave po vykonanom dokazovaní v správnom konaní ako aj v súdnom konaní, po podaní opravného prostriedku navrhovateľkou a po jej vypočutí, vychádzajúc najmä z vlastného posudkového záveru kontrolného posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 22.10.2015, ako aj doplnacieho kontrolného posudku zo dňa 05.05.2017, ktoré sa zhodovali čo do posudkového záveru s posudkom posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice zo dňa 06.05.2015, dospel k záveru, že skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli vyčerpávajúco ozrejmené. Krajský súd mal za preukázané, že zistené poškodenie zdravia u navrhovateľky pre rozhodujúce zdravotné postihnutie, vyjadrené mierou poklesu 35 %, svedčí tomu, že napadnuté rozhodnutie odporkyne bolo vydané v súlade so zákonom. Vzhľadom na uvedené závery lekárskeho posudku vrátane doplnujúceho posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 05.05.2017, ktoré boli vo svojich záveroch zhodné, krajský súd nepovažoval za potrebné vykonať dokazovanie výsluchom svedkov, ktorých navrhla na pojednávaní vypočúť navrhovateľka, pretože títo svedkovia by nemohli zmeniť hodnotenie jej zdravotného stavu zákonom určeným posudkovým lekárom v zmysle § 153 ods. 5 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z.. Pre úplnosť uviedol, že navrhovateľke v prípade podstatného zhoršenia zdravotného stavu nebude nič brániť v budúcnosti požiadať odporkyňu o invalidný dôchodok na základe nových aktuálnych výsledkov odborných lekárskeho vyšetrení.

Súd vec navrhovateľky rozhodol rozsudkom, č. k. 1Sd/61/2015-123 zo dňa 09.01.2017 tak, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 01.06.2015, č. 606 224 6344 0 potvrdil a účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal.

Na odvolanie navrhovateľky Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 9So/82/2017 zo dňa 03.07.2018 rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 1Sd/61/2015-123 zo dňa 09.06.2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z procedurálneho dôvodu, a to aby si navrhovateľka mohla zvoliť vo veci advokáta alebo vyriešila právne zastúpenie cestou Centra právnej pomoci (CPP) a v tejto veci ju riadne poučil.

Krajský súd postupujúc v intenciách uznesenia odvolacieho súdu v ďalšom konaní riadne poučil navrhovateľku o jej procesných právach a povinnostiach, avšak navrhovateľka túto možnosť nevyužila, keďže si advokáta nezvolila ani prostredníctvom CPP si nezabezpečila advokáta, ktorý by ju v ďalšom konaní zastupoval. O tejto skutočnosti svedčí rozhodnutie CPP kancelárie Košice zo dňa 18.12.2018, kde bolo konanie o žiadosti navrhovateľky o nároku na poskytnutie právnej pomoci zastavené právoplatne ku dňu 26.01.2019.

Následne krajský súd opätovne preskúmal opravným prostriedkom navrhovateľky napadnuté rozhodnutie odporkyne a dospel k záveru, že zdravotný stav navrhovateľky nie je zhoršený na úroveň invalidity, lebo má mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 35 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Posudky posudkových lekárov sú podľa krajského súdu dostatočné a presvedčivé. Posudkoví lekári riadne odôvodnili posúdenie závažnosti zdravotného postihnutia, ktoré navrhovateľka má, zhodnotili všetky predložené lekárske nálezy a nevyvolávajú pochybnosti o tom, že by komplexne nezhodnotili zdravotný stav navrhovateľky.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odporkyne a vec jej vrátil na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom na posúdenie zdravotného stavu pribratým nezávislým súdnym znalcom na prehodnotenie záverov závislých a podľa navrhovateľky zaujatých posudkových lekárov odporkyne na nové konanie a spravodlivé rozhodnutie. Namietala, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu veci založenom na protirečivých posudkoch, ale najmä v jej neprospech, keďže posudkoví lekári sa vedome vyhýbajú správne zaradeniu jej diagnózy. Podľa navrhovateľky súdne konanie bolo bezpredmetné, bez dôkazného materiálu. Je pre ňu nepochopiteľné, že na základe

čoho vo veci rozhodoval krajský súd keď tvrdil, že nie je kompetentný posudzovať jej zdravotný stav. Zdôraznila, že nežiadala nové nálezy, žiadala však rozhodnúť podľa jej návrhov a nové dôkazy nepovažuje za potrebné.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedla navrhovateľka v odvolaní, nepovažovala za opodstatnené. Je toho názoru, že nebol daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Keďže navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by sa jej zdravotný stav zhoršil v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nevznikol jej nárok na invalidný dôchodok.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Odvolací súd po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k odvolaním napadnutému rozhodnutiu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu s prihliadnutím na ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení odvolaním napadnutého rozhodnutia, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku odvolaním napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa preto upriamil na odvolacie dôvody.

Predmetom prieskumu bolo posúdenie, či odporkyňa a krajský súd správne vyhodnotili lekárske posudky posudkových lekárov týkajúce sa zdravotného stavu navrhovateľky a či navrhovateľka splnila podmienku vzniku nároku na invalidný dôchodok, ktorou je invalidita poistenca.

Podmienkou vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je invalidita poistenca. Za invalidného poistenca sa v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považuje poistenc, ktorý má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4, určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav (§ 71 ods. 2, 3, 5 až 8 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Z uvedeného vyplýva, že pre uznanie invalidity sa vyžaduje nielen dlhodobosť nepriaznivého zdravotného stavu, ale súčasne musí ísť o taký nepriaznivý zdravotný stav, ktorý dlhodobu, nielen prechodne podľa

poznatkov lekárskej vedy, spôsobuje trvalý pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v miere nad 40 %.

Lekársku posudkovú činnosť dôchodkového poistenia vykonáva v zmysle § 153 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z. posudkový lekár Sociálnej poisťovne príslušnej pobočky a posudkový lekár Sociálnej poisťovne ústredie. Lekárska posudková činnosť dôchodkového poistenia zahŕňa posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Z uvedeného vyplýva, že pre uznanie invalidity sa vyžaduje nielen dlhodobosť nepriaznivého zdravotného stavu, ale súčasne musí ísť o taký nepriaznivý zdravotný stav, ktorý dlhodobu podľa poznatkov lekárskej vedy spôsobuje trvalý pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v miere nad 40 %.

Z dávkového spisu vyplýva, že podkladom pre posúdenie zdravotného stavu navrhovateľky a určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bol lekársky posudok posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice zo dňa 06.05.2015, ktorý dospel k záveru, že navrhovateľka nie je invalidná, nakoľko má 35 % mieru poklesu. Z uvedeného dôvodu bola napadnutým rozhodnutím odporkyne zamietnutá jej žiadosť o invalidný dôchodok. Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka odvolanie, na čo bol jej zdravotný stav opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice dňa 14.08.2015 a posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 22.10.2015, 14.09.2016 a 05.05.2017.

Posudkoví lekári sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice a ústredia zhodne dospeli k záveru, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím navrhovateľky sú podľa doložených lekárskeho nálezov „Choroby pohybového a podporného aparátu“. Takémuto postihnutiu zodpovedá rozpätie 20 % až 35 % miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa kapitoly XV, oddiel E, položky 3, písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z., pričom navrhovateľke bola určená maximálna 35 % miera poklesu tejto schopnosti.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení jednoznačne vyplýva, že posudzovanie miery funkčnej poruchy je odbornou otázkou, aj rozhodnutie súdu závisí predovšetkým na odbornom lekárskom posúdení. Súd si preto nemôže urobiť o tejto odbornej otázke vlastný úsudok, na čo v priebehu súdneho konania i v samotnom rozsudku napadnutom navrhovateľkou krajský súd správne poukazoval a zdôraznil aj v napadnutom rozsudku. Posudok, ktorý spĺňa požiadavky úplnosti, celistvosti a presvedčivosti a ktorý sa vysporiada so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, býva spravidla rozhodujúcim dôkazom pre posúdenie správnosti a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia. Z lekárskeho nálezov založených v posudkovej dokumentácii nevyplýva, že by zdravotné postihnutie navrhovateľky zodpovedalo vyššej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, posudky posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice zo dňa 06.05.2015 a 02.12.2015 a Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 22.10.2015 a 05.05.2017, tieto podmienky spĺňajú.

Navrhovateľka v žiadnom podaní neuviedla konkrétne dôvody, ktoré by spochybňovali závery posudkov a nepreukázala, že trpí takým ochorením, ktoré by znižovalo jej schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť vo väčšej miere, ako bolo stanovené posudkovými lekármi sociálneho poistenia. Z posudkovej dokumentácie vyplýva, že posudkoví lekári mali k dispozícii nálezy odborných lekárskeho vyšetrení, vrátane dokladov, ktoré navrhovateľka predložila súdu. Preto odvolací súd námietku navrhovateľky, že konanie krajského súdu bolo bezpredmetné, resp. bez dôkazného materiálu nepovažuje za dôvodnú, práve naopak v tejto súvislosti tvrdenie navrhovateľky považuje za zavádzajúce a účelové.

K námietke navrhovateľky ohľadom nesprávneho posúdenia jej zdravotného stavu posudkovými lekármi sociálneho poistenia odvolací súd uvádza, že takýto posudok je jedným z dôkazov v správnom konaní, ktorý hodnotí správny orgán ako ktorýkoľvek iný dôkaz, pričom hodnotí, či úvahy odborníkov zodpovedajú zásadám logiky a skutkovým záverom vyplývajúcim z dôkazov.

Krajský súd po predložení odborných posudkov opätovne požiadal o zhodnotenie zdravotného stavu navrhovateľky. Posudkový lekár sa s uvedeným posudkom vysporiadal v lekárskom posudku zo dňa 05.05.2017 a zaujal k nemu jednoznačné stanovisko.

Odvolací súd považuje za mylné resp. účelové tvrdenie navrhovateľky, že jej súčasné v konaní preukázané zdravotné postihnutia nebolo potrebné skúmať lebo o to nežiadala. Keďže navrhovateľka v priebehu konania či už správneho alebo súdneho sa domáhala spravodlivého procesu, bolo v záujme objektivizácie jej skutočného zdravotného stavu povinnosťou krajského súdu objektívne zistiť jej zdravotný stav až do rozhodnutia vo veci samej, t. j. ku dňu vydaného rozhodnutia správneho orgánu. Súd v zásade preskúmava zákonnosť tohto rozhodnutia vo vzťahu k skutkovému stavu, ktorý existoval ku dňu rozhodnutia odporkyne, teda ku dňu 01.06.2015 (§ 250i ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 OSP), hoci zákon nevyklučuje možnosť, aby odporca na základe ďalších dôkazov prehodnotil svoje rozhodnutie; takáto možnosť však nie je bez ďalšieho dôvodom na opakované posúdenie zdravotného stavu v prípade predkladania novších a novších lekárskeho nálezu a dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia odporkyne, ktoré v čase jeho vydania na základe riadneho zistenia skutočného stavu zodpovedalo zákonu. V priebehu konania však vyššia miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nebola lekárske nálezy preukázaná. Subjektívne presvedčenie, že zdravotné postihnutie zodpovedá vyššej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nie je rozhodujúce, pretože posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť, vyžaduje odborné lekárske znalosti a vo veciach sociálneho zabezpečenia je zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia. Správne rozhodol krajský súd aj otázku ďalšieho dokazovania znalcom, keď ho do konania neustanovil, keďže pre túto skutočnosť nebol daný objektívny dôvod vzhľadom na zhodu odborných posudkov.

Aj odvolací súd považoval posudky posudkových lekárov za úplné, presvedčivé a zodpovedajúce kritériám upraveným v zákone č. 461/2003 Z. z., keďže posudkoví lekári sa vysporiadali so všetkými namietanými zdravotnými ťažkosťami navrhovateľa. Pre posúdenie invalidity je rozhodujúci zdravotný stav v čase jeho posudzovania posudkovým lekárom. Nie je podstatné, aký je subjektívny pocit navrhovateľky ani či narušenie zdravotného stavu môže v budúcnosti viesť k ďalšiemu zhoršovaniu. Na tom základe dospel odvolací súd k záveru, že zdravotný stav navrhovateľky zatiaľ nepodmieňuje viac ako 35 % mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Tak ako krajský súd, aj odvolací súd mal za preukázané, že zdravotný stav navrhovateľky zatiaľ nepodmieňuje invaliditu podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a že navrhovateľke nevznikol nárok na invalidný dôchodok.

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že navrhovateľka má v prípade zhoršenia zdravotného stavu možnosť kedykoľvek znovu požiadať o priznanie invalidného dôchodku prostredníctvom príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 OSP ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka nebola v tomto konaní úspešná a odporkyňa trovy konania zo zákona neprislúchajú.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.